

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/16/2020
Identifikačné číslo spisu:	7213222858
Dátum vydania rozhodnutia:	27.01.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:7213222858.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ V. N. U.Z., trvalým pobytom H. Č.. XX, XXX XX Y. a 2/ V. N. U., trvalým pobytom H. Č.. XX, XXX XX Y., zastúpených JUDr. Richardom Kovalčíkom, advokátom so sídlom Rázusova č. 1, 040 01 Košice, proti žalovaným 1/ E. Q., trvalým pobytom V. Č.. X, XXX XX Y. a 2/ V. Z. Q., trvalým pobytom V. Č.. X, XXX XX Y., zastúpeným advokátkou JUDr. Gabrielou Jablonskou, so sídlom Letná č. 47, 040 01 Košice, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 22C/173/2013, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 01. februára 2017 sp. zn. 1Co/106/2016 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 01. februára 2017 sp. zn. 1Co/106/2016 z r u š u j e a v e c vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 18. novembra 2015 č. k. 22C/173/2013-106 žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi bytu č. XX, nachádzajúceho sa na 5. poschodí bytového domu na ul. V. Č.. X D. Y. a príslušného spoluvlastníckeho podielu zapísaného na LV č. XXXXX, kat. územie N. zamietol (prvý výrok) a žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalovaným trovy konania v sume 348,50 Eur (druhý výrok).

1.1. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania, a to najmä z výpovede strán sporu a svedkyne V. C. nezistil žiadne skutočnosti svedčiace o existencii zastretého právneho úkonu. Za právne bezvýznamné označil, ako zmluvná strana nazýva právny úkon, podstatné je, či právny úkon obsahuje podstatné náležitosti toho zmluvného záväzku, ku ktorému prejav vôle zmluvnej strany smeroval. Sporové strany i svedkyňa zhodne vypovedali o okolnostiach uzavretia darovacej zmluvy, ktorá bola navrhnutá žalovanej 2/ žalobcami v záujme vyriešenia vzájomných záväzkov i otázky bývania. Vôľa uzavrieť darovaciu zmluvu bola nepochybne daná na strane darcov aj u obdarovanej a smerovala k bezodplatnému prevodu nehnuteľnosti. To, či a v akom rozsahu mali byť darovacou zmluvou vysporiadané nároky žalovanej 2/ z titulu užívania nehnuteľnosti nie je v danom prípade podstatné. Zákon nezakazuje ani nevylučuje, aby v prípade, ak jeden z oprávnených získava do výlučného vlastníctva vec, sa s ostatnými oprávnenými vyrovnal naturálnym či finančným plnením, resp. získal vec aj bez

protiplnenia, a to všetko na základe dohody strán založenej na zásade zmluvnej voľnosti. Pretože súd prvej inštancie nezistil žiadne dôvody pre neplatnosť darovacej zmluvy, nemohol vyhovieť návrhu žalobcov na určenie vlastníckeho práva.

1.2. Okresný súd opakovane poukázal na skutočnosť, že keby aj existovali dôvody neplatnosti darovacej zmluvy z dôvodu zastierania právneho úkonu zámennej zmluvy, žalobe by nebolo možné vyhovieť pre absenciu povinnosti žalobcov na vrátenie toho, čo titulom údajnej zámennej zmluvy mali nadobudnúť, vo výroku navrhovaného súdneho rozhodnutia. Vo vzťahu k žalovanému 1/ bola žaloba zamietnutá i z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie v konaní. Žalobcovia sa domáhali rozhodnutia, že sú vlastníkami konkrétnej nehnuteľnosti, ku ktorej je ako výlučný vlastník na liste vlastníctva zapísaný žalovaný 1/ na základe darovacej zmluvy. Okolnosť, že žalovaná 2/ bola účastníčkou darovacej zmluvy, posúdenie platnosti ktorej v tomto konaní je len predbežnou otázkou, nemá vplyv na okruh strán sporu o určenie vlastníckeho práva, ktoré podľa evidencie nehnuteľnosti svedčí len žalovanému 1/.

1.3. Výrok o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie poukazom na ust. § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a úspešným žalovaným priznal náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 01. februára 2017 sp. zn. 1Co/106/2016 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a žalobcom uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy odvolacieho konania v celom rozsahu (druhý výrok).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci vo vzťahu k neplatnosti právneho úkonu - darovacej zmluvy, ak dospel k záveru, že skutočnosť, že účastníci darovacou zmluvou vyporiadavali morálne, či finančné nároky medzi sporovými stranami, ju nerobí zastretým právnym úkonom, ani úkonom neplatným pre rozpor so zákonom či dobrými mravmi, ktorý následne vec aj správne právne posúdil, ak žalobu zamietol. Ani počas odvolacieho konania nedošlo k zmene skutkového ani právneho stavu, preto odvolací súd na skutkové zistenia a právne normy, ktoré použil súd prvej inštancie poukázal a v celom rozsahu sa s nimi stotožnil.

2.2. Považoval za nevyhnutné k odvolaniu žalobcov uviesť s poukazom na ustanovenia § 41a, § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, že ho nemožno považovať za dôvodné, ak ním spochybňuje správnosť záveru súdu prvej inštancie o nedostatku vážnosti vôle účastníkov darovacej zmluvy z 08. apríla 1998, na základe ktorej žalovaná 2/ nadobudla sporný byt do výlučného vlastníctva. Výsledkami vykonaného dokazovania bolo preukázané, že účastníci tejto zmluvy označenej ako „Darovacia zmluva“ nepredstierali len uzavretie tejto darovacej zmluvy, ale sa jedná o platný právny úkon, nakoľko žalovanej 2/ bolo navrhnuté uzavretie darovacej zmluvy v záujme riešenia vzájomných záväzkov i otázky bývania. Uzatvorenie darovacej zmluvy nie je simulovaným právnym úkonom, pretože spĺňa všetky náležitosti právneho úkonu podľa § 37 Občianskeho zákonníka. Je nesporné, že vôľa účastníkov uzavrieť darovaciu zmluvu bola nepochybne daná tak na strane darcov, ako aj na strane obdarovanej a táto vôľa smerovala k bezodplatnému prevodu nehnuteľnosti. Na základe vykonaného dokazovania nemožno uzavrieť, že vôľu uzavrieť takýto úkon nemala žiadna zo strán.

2.3. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že samotná okolnosť, či a v akom rozsahu mali byť darovacou zmluvou vysporiadané nároky žalovanej 2/ z titulu užívania nehnuteľnosti nie je v danom prípade podstatná. Aj v prípade, ak by žalobcovia vôľu uzavrieť darovaciu zmluvu iba predstierali, išlo by z ich strany len o mentálnu rezerváciu, ktorá nespôsobí neplatnosť právneho úkonu. Pre normotvorný proces právneho úkonu je rozhodujúci jedine prejav vôle, ďalšie nie je rozhodné. Iba to, čo obsahuje prejav vôle je obsahom zmluvy a len obsah zmluvy je záväzný. Vzhľadom na to, že darovacia zmluva má všetky zákonom požadované náležitosti správne, súd prvej inštancie žalobu voči žalovanému 1/ zamietol. Rovnako súd prvej inštancie správne zamietol žalobu i vo vzťahu k žalovanej 2/ z dôvodu nedostatku jej pasívnej vecnej legitímácie. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku žalobcov, že súd prvej inštancie nevykonával dokazovanie spisom Okresného súdu Košice II sp. zn. 24C/86/2012. Uviedol k tomu, že súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí dostatočne zdôvodnil, prečo nevykonával dokazovanie uvedeným spisom, a to najmä, že nepovažoval takýto dôkaz za podstatný pre rozhodnutie vo veci samej. Rovnako sa okresný súd v dôvodoch rozhodnutia vypořiadaval s namietanou zaujatosťou svedkyne V.. C..

2.4. Vzhľadom na uvedené odvolací súd konštatoval, že nie sú dané žalobcami uvádzané odvolacie dôvody, spočívajúce v nesprávnom zistení skutkového stavu veci a v nesprávnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie, preto napadnutý rozsudok podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku

(ďalej aj „CSP“) ako vecne správny potvrdil.

2.5. V odvolacom konaní úspešnej žalovanej 2/ odvolací súd priznal náhradu trov odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, v ktorom žiadali, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Prípustnosť dovolania odôvodnili poukazom na ustanovenie § 420 písm. e/ CSP.

3.2. V dovolaní uviedli, že v odvolacom konaní spolurozhodovala sudkyňa, ktorá bola z prejednávania a rozhodovania sporu zo zákona vylúčená. Súd prvej inštancie vykonával procesné úkony potrebné pre riadne prejednanie veci a rozhodnutie vo veci samej prostredníctvom samosudkyne JUDr. Slávky Zborovjanovej. Svoje dovolanie právne odôvodnili poukazom na ustanovenia § 44 ods. 2, § 46 ods. 1, § 49 ods. 1 a 2 CSP. Citujúc uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. novembra 2011 sp. zn. 6Ndz/7/2011 mali za to, že neoddeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces je záruka toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Nestranný je sudca, u ktorého nie sú pochybnosti o jeho nezáujatosti so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom alebo k ich zástupcom, a súčasne sa nepodieľal na rozhodovaní vo veci v niektorom inštančnom stupni. Dovolatelia uviedli, že JUDr. Slávka Zborovjanová v odvolacom konaní porušila ustanovenie § 50 ods.1 CSP, keď neoznámila predsedovi súdu skutočnosť, pre ktoré mala byť vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci. Vzhľadom na vyššie uvedené v závere dovolania konštatovali, že je bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že odvolací súd postupoval v rozpore s ustanovením § 49 a nasl. CSP v spojení s ustanovením § 420 e/ CSP, keď rozhodoval v nesprávnom zložení.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov navrhli, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol. Mali za to, že nakoľko žalobcovia podávali odvolanie za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorého boli z prejednávania odvolania vylúčení sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa a naopak, pričom sudkyňa JUDr. Slávka Zborovjanová o veci na prvom stupni nerozhodovala a vykonávanie procesných úkonov sa nepovažuje za rozhodovanie, ako to má na mysli Občiansky súdny poriadok, námietka žalobcov, na základe ktorej podali dovolanie, neobstoí.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. e/ CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

8. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

9. Z ustanovenia § 420 písm. e/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

9.1. Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (fair trial) tak, ako je vymedzené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) je garancia, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Nestrannosť a nezaujatosť sudcu je jedným z hlavných predpokladov spravodlivého rozhodovania a jednou z hlavných premis dôvery občanov a iných subjektov práva v právo a právny štát (čl. 1 ods. 1 ústavy).

10. Nestrannosť a nezaujatosť sudcu sa podľa judikatúry Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva posudzuje v dvoch krokoch, a to prostredníctvom tzv. subjektívneho a objektívneho testu nestrannosti.

10.1. Cieľom subjektívneho testu je zistiť, aké je osobné presvedčenie alebo záujem dotyčného sudcu v danom prípade (porov. rozsudok veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. decembra 2005 vo veci Kyprianou v. Cyprus, sťažnosť č. 73797/01, § 118). Ide o to, či sudca je či nie je vnútorne zaujatý voči strane sporu, a to bez ohľadu na dôvody tejto zaujatosti. V tomto poňatí je nestrannosť predovšetkým subjektívnou psychickou kategóriou, vyjadrujúcou vnútorný psychický vzťah sudcu k prejednávanej veci v širšom zmysle (zahŕňa vzťah alebo pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo zúčastneným osobám - § 49 ods. 1 CSP). V tomto teste sa uplatňuje vyvrátená domnienka nestrannosti sudcu. Platí, že sudca je považovaný za (subjektívne) nestranného, pokiaľ nie je preukázaný opak. Hoci ide o test subjektívnej nestrannosti, uvedenú domnienku možno vyvrátiť len objektívnym spôsobom; subjektívne stanovisko sudcu ani strany sporu k tomu nie je dostačujúce.

10.2. V rámci objektívneho testu sa skúma, či osoba sudcu poskytuje dostatočné záruky, vylučujúce akúkoľvek oprávnenú pochybnosť o jeho nestrannosti. Pri tomto teste je tak nutné zistiť, či existujú skutočnosti, ktoré by mohli vzbudiť oprávnenú pochybnosť o nestrannosti sudcu. Nie je ale potrebné zaoberať sa ich skutočným vplyvom na osobné presvedčenie sudcu v danom prípade. Preto nestačí, že sa sudca subjektívne necíti byť zaujatý vo vzťahu k stranám sporu (ich zástupcom) či vo vzťahu k sporu, ale i pri objektívnom nazeraní musia byť vylúčené oprávnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Inými slovami, nejde len o hodnotenie subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti alebo necíti byť zaujatý, ale o objektívnu úvahu, či - vzhľadom na okolnosti prípadu - možno mať za to, že by sudca mohol byť zaujatý. V tomto ohľade môže mať i zdanie istú dôležitosť, lebo v stávke je dôvera, ktorú súdy v demokratickej spoločnosti musia u verejnosti vzbudzovať (porov. Lalić, M. - Lalić, T.: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2019, s. 164 a nasl.).

11. Názor strán sporu na nestrannosť sudcu môže byť podnetom na jej skúmanie, ale o nezaujatosti sudcu je potrebné rozhodovať na základe vyššie uvedených kritérií subjektívneho a objektívneho testu. Dbáť na dodržiavanie nestrannosti je povinnosťou sudcov, nie strán sporu. Princíp nestranného rozhodovania, garantovaný okrem čl. 46 ods. 1 i čl. 48 ods. 1 ústavy je zásadným princípom fungovania súdnej moci a je zákonnou, resp. ústavnou, ako i morálnou povinnosťou sudcov ctíť si tento princíp. Pri plnení tejto povinnosti musia sudcovia o nezaujatosti uvažovať nielen v subjektívnej, ale i v objektívnej rovine. Sudca sa teda nesmie uspokojiť s tým, že sa subjektívne necíti byť zaujatý, ale vždy sa musí zaoberať aj otázkou, či s ohľadom na jemu známe okolnosti prípadu sú vylúčené oprávnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

12. Špecifické povinnosti sudcu stanovuje aj ustanovenie § 49 a nasl. CSP. Civilný sporový poriadok poskytuje stranám sporu iba prostriedky, ktorými sa môžu práva na nezaujatého sudcu domáhať. Jedným z týchto prostriedkov je i námietka zaujatosti podaná podľa § 52 a nasl. CSP. Okrem námietky zaujatosti môžu strany sporu podať i odvolanie zdôvodnené tým, že rozhodoval vylúčený sudca (§ 365 ods. 1 písm. c/ CSP). Na vadu spočívajúcu v tom, že rozhodoval vylúčený sudca prihliada i dovolací súd v zmysle dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 420 písm. e/ CSP.

13. Spomenuté procesné prostriedky majú garantovať právo strany sporu na nestranného sudcu. Z povinnosti všeobecných súdov vykonať výklad príslušných ustanovení zákona vždy ústavnokonformným spôsobom (čl. 152 ods. 4 ústavy) vyplýva, že aj pri výklade podmienok pre uplatnenie týchto prostriedkov musia súdy postupovať tak, aby umožnili čo najširšiu realizáciu tohto práva. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. e/ CSP podľa názoru najvyššieho súdu nevyžaduje ako nevyhnutnú

podmienku jeho úspešného uplatnenia vyčerpanie námietky zaujatosti podľa § 52 a nasl. CSP. Tento dovolací dôvod možno preto uplatniť bez ohľadu na to, či strana sporu (ne)využila námietku zaujatosti. Pri rozhodovaní o tom, či bude dovolaniu vyhovie, je nutné posúdiť nestrannosť sudcu ako z hľadiska subjektívneho, t. j. z hľadiska osobného presvedčenia a správania sa sudcu v danej veci, tak aj z hľadiska objektívneho, t. j. či sudca dáva dostatočné záruky pre vylúčenie legitímnych pochybností o jeho nestrannosti (porov. rozsudok veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. októbra 2009 vo veci Micallef v. Malta, sťažnosť č. 17056/06, § 93, či uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 306/2014).

14. Pri posudzovaní opodstatnenosti dovolacej námietky vychádzal dovolací súd z ustálenej súdnej praxe, v zmysle ktorej neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. e/ CSP posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval (viď R 59/1997). Dovolací súd pri tom vychádzal z ustanovenia § 14 Občianskeho súdneho poriadku, teda predpisu platného v čase rozhodovania odvolacieho súdu. Účelom tohto ustanovenia bolo prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám sporu alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Tomu zodpovedala aj právna úprava skutočnosti, ktorá bola z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Bola ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu k sporu alebo jeho osobného vzťahu k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom, ktorý by mohol ovplyvniť jeho objektívny pohľad na spor, a preto objektívne vyvoláva pochybnosti o jeho nezaujatosti. Pomer sudcu k sporu je daný najmä vtedy, ak sudca má svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia v spore.

15. Nezávislosť, nestrannosť a odbornosť (kvalifikácia) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a sledujú význam riadneho naplnenia (poskytovania) spravodlivosti. Európsky súd pre ľudské práva pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil Európsky súd pre ľudské práva aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov - uplatňuje sa tu teória zdania nezaujatosti. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k sporu a k stranám sporu. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti alebo necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti alebo nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava strany sporu (resp. účastníka konania) je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

16. Dovolaiteľka v dovolaní tvrdí, že v prípade konajúcej sudkyne odvolacieho súdu JUDr. Slávky Zborovjanovej existovali dôvody vylučujúce ju ako sudkyňu z prejednávania a rozhodovania veci. Z obsahu dovolania vyplýva, že dôvody vylučujúce túto sudkyňu vyvodzuje z toho, že zákonná sudkyňa prejednávala vec v prvoinštančnom konaní. Takáto námietka sa týka takej konkrétnej okolnosti, ktorú ustanovenie § 14 OSP súdna prax interpretujúc § 14 Občianskeho súdneho poriadku považovala za relevantnú.

17. Pri zohľadnení tzv. „teórie zdania“ môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, stranám sporu alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne.

18. Dovolací súd v súvislosti s dovolacou námietkou konštatuje, že argumenty a dôvody spochybňujúce nestrannosť a nezaujatosť JUDr. Slávky Zborovjanovej je potrebné hodnotiť ako objektívne. Skutočnosť, že JUDr. Slávka Zborovjanová ten istý spor prejednávala a vykonávala dokazovanie ako sudkyňa súdu prvej inštancie (zápisnica o pojednávaní zo dňa 04. februára 2014 č. l. 42, zápisnica o pojednávaní zo dňa 27. mája 2014 č. l. 63) sama o sebe automaticky vytvára jej zaujatý pomer k prejednávanej veci alebo k stranám sporu, t. j. sama osebe môže vyvolať pochybnosti o nezaujatosti tejto sudkyne prejednávajúcej ten istý spor na súde druhej inštancie. Dovolacia námietka nevyhnutne poskytuje dostatočný dôvod pre vylúčenie sudkyne, nakoľko neobsahuje len samotné skutočnosti vyjadrujúce subjektívne hľadisko strany sporu, ale táto námietka je aj dôvodom objektívnym.

19. Zhrnúc uvedené možno konštatovať, že subjektívne hľadisko sudcovej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti, čo znamená, že na vylúčenie sudcu nemôžu stačiť pocity (subjektívne hľadisko) strany sporu, samotného zákonného sudcu a ani pocity námietku posudzujúcich sudcov nadriadeného súdu. Názor na to, či u namietaného sudcu je daný dôvod vylúčenia, musí byť vždy jasne postavený na konkrétnych, objektívne preukázateľných a preukázaných skutočnostiach a okolnostiach, z ktorých možno vyvodíť existenciu zákonných dôvodov vylúčenia. Na vylúčenie sudcu nie je treba, aby bola preukázaná jeho zaujatosť, to však neznamená, že pre jeho vylúčenie postačia akékoľvek subjektívne pochybnosti či tvrdenia o jeho nezaujatosti. K takým pochybnostiam musí byť daný objektívny dôvod. Dovolací súd konštatuje, že u namietanej sudkyne je objektívnym dôvodom jej vylúčenia z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 1Co/106/2016 skutočnosť, že ten istý spor prejednávala a rozhodovala ako sudkyňa súdu prvej inštancie. Na uvedenom nič nemení argument, že táto sudkyňa vec v konaní na súde prvého stupňa nerozhodla. Aktuálny procesný predpis v § 49 ods. 2 CSP pre vylúčenie sudcu vyžaduje nielen to, aby spor prejednával, ale ho aj rozhodoval. Ustanovenie § 14 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (účinného do 30.06.2016) pre vylúčenie sudcu vyžadovalo, aby vec na súde nižšieho stupňa rozhodoval. Z formulácie „rozhodoval“ namiesto „rozhodol“ v obidvoch prípadoch totiž vyplýva, že obsah tohto pojmu zahŕňa nielen samotné vydanie meritórneho rozhodnutia alebo rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, ale aj proces, ktorý jeho vydaniu predchádzal. Súčasťou tohto procesu je nepochybne aj dokazovanie ako časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Sudca, ktorý osobne vykonáva dokazovanie na súde nižšej inštancie rozhoduje o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná, vníma ich obsah, hodnotí ich. Touto činnosťou bezprostredne získava poznatky o spore, ktoré ho vylučujú z jeho následného rozhodovania na súde druhej inštancie. JUDr. Slávka Zborovjanová ako samosudkyňa na súde prvej inštancie, v konaní Okresného súdu Košice II sp. zn. 22C/173/2013, vykonala podstatnú časť dokazovania, preto je vylúčená z prejednávania a rozhodovania tohto sporu ako členka odvolacieho senátu.

20. Z uvedeného vyplýva, že v tomto prípade prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. e/ CSP je daná.

21. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. e/ CSP, čo je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na

ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok